GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
Romănia și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 165. *Lunĭ, Marțĭ 11 (23) Septembre* 1884.

Brașovŭ în 10 (22) Septembre.

Mĕsurĭ escepționale în Ungaria și Transilvania, stare de asediu în Croația....

Eată unde ne-a adusŭ înțelepțiunea politicilorŭ ungurĭ, începêndŭ dela „marele“ și „liberalulŭ“ Deak Ferencz până la Tisza Kalman, celŭ ce s'a băgatŭ acum în serviciulŭ reacțiunei.

Spre a dobêndí unŭ miserabilŭ resultatŭ ca acesta, n'arŭ fi fostŭ de lipsă atâtea lupte și atâta cheltuială, câtă s'a făcutŭ în èra așa ḍisă constituțională de doue-ḍecĭ și trei de anĭ încóce!

Maghiarii nu trebuiá sĕ facă alta decâtŭ sĕ róge pe rĕposatulŭ Bach, șefulŭ cabinetului din timpulŭ absolutismului nemțescŭ, ca sĕ facă a se întroduce pentru partea de dincóce de Laita limba maghiară în administrația statului și ar fi avutŭ fără de nicĭ o greutate ceea ce pare a formá aḍĭ obiectulŭ aspirațiunilorŭ d-lui Tisza: absolutismulŭ tradusŭ pe unguresce. Căcĭ, décă e vorba de întroducerea absolutismului și décă Ungaria nu póte fi independentă și prin urmare nu póte avé unŭ guvernŭ independentŭ, puținŭ importă cine suntŭ ministrii, de suntŭ Nemțĭ orĭ Maghiarĭ, de sunt instrumente directe séu indirecte ale reacțiunei.

Frasele bombastice ale șoviniștilorŭ despre marea misiune a maghiarismului și despre suprema necesitate de a apĕrá interesele lui chiar și cu mijlóce reacționare, vorŭ mai avé trecere câtva timpŭ, până ce vorŭ mai fi banĭ de cheltuiélă și până ce se va mai puté face politică mare pe conta bieților contribuabilĭ, cari abia mai potŭ suportá sarcinele ce li se impunŭ. Curêndŭ însĕ capetele înfierbêntate de passiunile órbe naționale se vorŭ loví de păreții durei realități, și atuncĭ?

Atuncĭ și Maghiarii trebue sĕ vină la vorba nóstră și sĕ recunóscă, că totŭ ce s'a ziditŭ în cursŭ de douĕḍecĭ de anĭ s'a ziditŭ pe nisipŭ și că ómenii lorŭ de statŭ n'au înțelesŭ timpulŭ și nu și-au datŭ contŭ de adevĕratele trebuințe ale poporului maghiarŭ, căcĭ în locŭ sĕ-lŭ facă liberŭ, mulțumitŭ și iubitŭ de națiunile ce-lŭ încungiură, l'au impinsŭ în brațele unei reacțiunĭ, care va sleí tóte puterile lui bune și-lŭ va face chiar incapabilŭ de a mai jucá în viitorŭ unŭ rolŭ independentŭ.

Astăḍĭ încă potŭ fi aplaudate cuvinte ca cele rostite de fratele ministrului-președinte, grofulŭ dela Seghedinŭ, care ḍise că mai bine preferă absolutismulŭ maghiarŭ, decâtŭ nisce instituțiunĭ liberale, carĭ impedecă maghiarisarea. Las' sĕ vină numai acestŭ absolutismŭ și apoi vomŭ vorbí de sigurŭ altfelŭ.

Deocamdată suntemŭ numai la începutulŭ reacțiunei și deja vedemŭ, că situațiunea interióră a statului ungarŭ devine fórte amenințătóre.

Pentru momentŭ celŭ mai mare periculŭ îlŭ amenință din partea Croației. Celŭ ce a privitŭ cu atențiune mersulŭ evenemintelorŭ în acéstă mică țéră de unŭ timpŭ încóce, a trebuitŭ se observe, că aicĭ se lucréză ceva pe dedesuptŭ și că se așéḍă o mină, care nu se scie încă în ce parte va esplodá.

Décă Maghiarii sciu se fie fanaticĭ, atuncĭ Croații le-au doveditŭ că potŭ se fie și mai fanaticĭ decâtŭ ei. Diferența este numai în scopŭ și i-amŭ crede pe Croații póte pré într'o ure hiă, décă amŭ admite, că agitațiunile lorŭ cele mai nouĕ nu urmărescŭ unŭ scopŭ anumitŭ și că ele nu se facŭ cu órecare sistemă, după unŭ planŭ înainte croitŭ.

Planulŭ se pare că este făcutŭ în oficina acelora, carĭ lucréză în ascunsŭ pentru restabilirea unității monarchiei, Aceștia, se ḍice, ar fi găsitŭ în Croația punctulŭ archimedicŭ, cu ajutorulŭ căruia speréză a scóte cu totulŭ din țîțîne dualismulŭ....

Se asigură că scopulŭ Starcevicianilorŭ, carĭ provócă mereu scandalurĭ cu intențiune, ar fi de a face impossibilă alegerea de deputațĭ croațĭ pentru dieta maghiară. Astfelŭ parlamentulŭ din Pesta ar devení trunchiatŭ și guvernulŭ ungurescŭ și-ar perde unŭ raḍimŭ puternicŭ celŭ avea în deputații croațĭ.

Vomŭ vedé în curêndŭ décă aceste presupuneri sunt basate séu nu. Deocamdată s'a introdusŭ starea de asediu mică în Agram și alte orașe croate și de aici până la absolutismulŭ formalŭ este numai unŭ pasŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Agram, 20 Septemvre. — Resultatulŭ generalŭ alŭ alegerilorŭ este următorulŭ: partida națională 69 cu cei fără partidă 72 voturĭ, prin urmare are o maioritate de douĕ treimĭ.

Clușiu, 20 Septemvre. — Imormêntarea episcopului Péter Nagy a fostŭ imposantă. Au luatŭ parte la ea representanții tuturorŭ comunelorŭ bisericescĭ ardelene, autoritățile, corporațiunile, institutele de învĕțămêntŭ, reuniunile, aristocrația, episcopii reformațĭ ungurĭ, avêndŭ în frunte pe d. Révesz, care ținù unŭ pĕtrunḍĕtorŭ discursŭ funebru.

Viena, 20 Septemvre. — Regele Grecilorŭ primì pe Kalnoky în audiență, care ținù o óră. — Bancherulŭ Redlich a fostŭ condamnatŭ la închisórea grea pe șése anĭ.

Insbruck, 20 Septemvre. — Erĭ la șése óre séra s'a datŭ unŭ prânḍŭ alŭ Curțiĭ, cu care ocasiune Maiestatea Sa vorbì cu toțĭ câțĭ au luatŭ parte. După 8 óre a fostŭ unŭ imposantŭ conductŭ cu facle, cu mai multe musicĭ militare, înaintea palatului. Maiestatea Sa apărù în balconŭ, unde fù salutatŭ cu strigăte entusiaste de „Sĕ trăiască!“ In acelașŭ tim ŭ se înălțară mii de rachete, se aprinseră pe délurile din apropiere focurĭ de bucuriă. Strălucitele artificii representau coróna împĕrătéscă cu inițialele împĕratului și cu rótele din flancŭ ale vagonului. Iluminarea oferea unŭ aspectŭ măreţŭ.

Bregența, 21 Septembre. — Pe tótă linia căleĭ ferate Arlberg a fostŭ salutatŭ cu entusiasmŭ primulŭ trenŭ, în care se aflá Maiestatea Sa împĕratulŭ, care a mersŭ sĕ asiste la deschiderea acestei linie. Stațiunile tóte erau pomposŭ decorate. Pretutindenĭ se aflá mulțime de poporŭ, autoritățile civile și militare, veteranii și reuniunile vênătorilorŭ, copiii dela scóle. Trenulŭ care a fostŭ primitŭ cu pușcăturĭ din piușóre, intrà la 11 óre și 25 minute în tunelulŭ Arlberg. Pe sub tunelŭ trenulŭ a mersŭ 20 de minute. A sositŭ în Bregența la 5 óre d. a. Aicĭ primire strălucită. Maiestatea Sa rĕspunse grațiosŭ la vorbirile de întempinare ale căpitanului țĕrii și ale primarului. Séra iluminațiune strălucită și focŭ de artificie. Maiestatea Sa a încunjuratŭ pe vaporulŭ Habsburg laculŭ Constanța.

Bregența, 21 Septemvre. — Aḍĭ înainte de amédĭ Maiestatea Sa suindu-se în vaporulŭ „Habsburg“ a făcutŭ o visită marelui duce de Baden pe insula Mainau, unde a petrecutŭ douĕ óre și a dejunatŭ, apoi a visitatŭ familia regală Vŭrtembergesă în Friedrichshafen și de aicĭ s'a dusŭ la villa prințului Ludovicŭ de Bavaria lângă Lindau. Pretutindenĭ Maiestatea Sa a fostŭ primitŭ de către marea mulțime cu aclamațiunĭ simpatice. Timpulŭ erá fórte frumosŭ. După órele 5 se întórse Maiestatea Sa pe vaporulŭ Habsburg la Bregența. Maiestatea Sa împărțĭ multe decorațiunĭ. La órele 6 a fostŭ prânḍŭ. La órele 8½ M. Sa plecà pe linia Arlberg.

Agram, 22 Septemvre. — In urma esceselorŭ de alaltaerĭ primarulŭ orașului a proclamatŭ mica stare de asediu. Copiilorŭ, învĕțăceilorŭ și lucrătorilorŭ le este interḍisŭ de a umblá pe strade după 8 óre séra. Porțile caselorŭ trebue sĕ fie închise la órele 8 séra, birturile și ospĕtăriile la órele 11 și cafenelele la méḍă-nópte. Intrunirile mai multorŭ persóne la unŭ locŭ și cântările sgomotóse în timpŭ de nópte suntŭ oprite. Pentru Segnia (Zengg) totŭ din acelașŭ incidentŭ a fostŭ instituitŭ unŭ comisarŭ guvernialŭ, primarulŭ a fostŭ destituitŭ și s'a trămisŭ acolo trupe.

CRONICA ḌILEI.

Mâne începŭ în Pesta conferințele ministrilorŭ comunĭ Kalnoky, Bylandt-Rheidt și Kallay împreună cu referenții lorŭ specialĭ, cu ministrulŭ președinte Taaffe și celŭ de finanțe Dunajewsky. Conferențiarii vorŭ stabilí proiectulŭ de bugetŭ comunŭ pentru anulŭ viitorŭ. Desbaterile vorŭ ținé vr'o trei-patru ḍile și se vorŭ încheiá cu unŭ consiliu de ministri sub președința Maiestății Sale. După ce se va stabilí acestŭ proiectŭ, va vení la rêndŭ proiectulŭ bugetului statului ungarŭ.

*

Se vorbesce că reforma camerei magnațilorŭ va fi întâiulŭ obiectŭ principalŭ, ce se va desbate în dietă. Proiectulŭ de reformă se va presentá camerei deputaților cu acelașŭ textŭ, precum a fostŭ lucratŭ în primăvéra anului trecutŭ de ministrulŭ președinte. Camera magnaților va începe a funcționá în noua sa formă, décă acésta se va esecutá, la începutulŭ sesiunei a doua a acestei diete.

*

»Journal des Débats« a publicatŭ unŭ raportŭ despre o visită ce d. Montferrier a făcut'o ministrulŭ comunŭ de finanțe alŭ Austro-Ungariei, d-lui Kallay. Intre altele ḍice, că venindŭ vorba despre pretențiunile Sêrbilorŭ asupra provinciilorŭ anexate Bosnia și Erzegovina, d. Kallay a datŭ redactorului ḍiarului francezŭ a înțelege, că amiciția Austro-Ungariei pentru regele Milan nu va merge nicĭ odată așa de departe, ca sĕ'i dăruiască acele provincii. Mai departe comunică d. Montferier, că d. Kallay e ministrulŭ afacerilora esterne ale Orientului, că elŭ cunósce bine țéra și ómenii, cu tóte că antagonismulŭ ce esistă între Austro-Ungaria și Rusia nu atârnă de voința guvernelorŭ.

DIN CROAȚIA.

Alegerile pentru dieta croată s'au terminatŭ și fóia oficială anunță deja convocarea dietei croate pe ḍiua de 30 Septemvre. Partida guvernamentală se laudă, că va avé în dieta viitóre o maioritate de douĕ din trei părțĭ. Starcevicianii de altă parte se bucură că au câștigatŭ șépte mandate nouĕ și limbagiulŭ foilorŭ acestei partide este pe ḍi ce merge totŭ mai vehementŭ. Ḍiarulŭ starcevicianŭ »Sloboda« a scrisŭ unŭ articulŭ atatŭ de înverșunatŭ, încâtŭ redactorulŭ lui Kraiacĭ a fostŭ arestatŭ pe basa unui paragrafŭ din lege, 166 lit. 7, pentrucă autoritățile se temŭ că fiindŭ lăsatŭ pe piciorŭ liberŭ va scrie ênsuși totŭ așa de înverșunațŭ.

Numai ca o urmare a victoriei ce au dobêndtt'o Starcevicenii în mai multe cercurĭ este a se considerá merea iritațiune ce domnesce în țêră și care se manifestă acum după alegerĭ prin totŭ felulŭ de escesse. In Agram cetățenii și amploiații, carĭ au votatŭ pentru guvernŭ au fostŭ insultațĭ și li s'au spartŭ ferestrile a la Clușiu. Pa-

trule militare traverséză ḑiua şi nóptea stradele spre a susţiné ordinea.

In oraşulŭ Zengg (portŭ la marea adriatică) escesele au luatŭ unŭ caracterŭ fórte seriosŭ. Aicĭ cei ce au votatŭ pentru candidatulŭ guvernului suntŭ fórte ameninţaţĭ şi maltrataţĭ. In ḑiua mare li se atacă cu petri locuinţele şi li se sparge şi strică totŭ. Cete de demonstranţĭ alérgă pe strade după ómenii guvernului strigândŭ: »La spânḑurătóre cu Maghiaronii, sĕ-i băgămŭ în ţépă!« De prin sate vinŭ scirĭ, că şi ţĕranii facŭ asemenĭ escesse.

In nóptea de 19 spre 20 Septemvre plebea din Zengg a spartŭ ferestrele dela perceptoratŭ, apoi ferestrile locuitorului de acolo Radicĭ şi ale protopopului Prica strigândŭ mereŭ: »Josŭ cu Maghiaronii!«

LIMBA ROMANÉSCA CULTIVATA.

Dante tradusŭ în românesce 1)

(Traducţiunea unui articolŭ apărutŭ în »Revista Lumii Latine« din Iulie.)

II.

Décă vorbele acestea allophile (de altŭ genŭ, de altŭ felŭ), arŭ fi pĕtrunsŭ într'unŭ modŭ intimŭ în limba românéscă, aşa încâtŭ sĕ fiă cunoscute şi usitate de cătră Românii din tóte provinciile, s'ar fi cuvenitŭ sĕ le admitemŭ în limba cultivată, şi sĕ nu căutămŭ astăḑĭ sĕ le înlocuimŭ cu vorbe împrumutate din latinésca şi din celelalte limbe romanice, séu terminĭ compuşĭ din rĕdăcine românescĭ.

După cum limba englesă este constituită din elemente francese şi din elemente germanice, s'ar fi consideratŭ astăḑĭ limba românéscă ca unŭ compusŭ de elemente romanice, slave, turcescĭ şi unguresci, şi latinomanii arŭ fi fostŭ constrînşĭ sĕ'şĭ plece capulŭ înaintea faptelorŭ împlinite şi sĕ renunţe la orĭ-ce pretensiunĭ de modificare a limbei.

Dar nu aşa.

Vorbele luate din bulgăresce, din rusesce, din turcesce şi din unguresce, nu essistă în tóte sub-dialectele românescĭ séu, décă esistă, n'au pretutindenĭ aceiaşĭ semnificaţiune.

Aşa, mascululŭ vacei este numitŭ taurŭ cam peste totŭ; îĭ ḑice buhai (polones buhaj în Moldova orientală).

Ceea ce mai pretutindenĭ se ḑice curte séu bătătură (pentru că pămêntulŭ e călcatŭ de picióre, bătutŭ), în Moldova se chiamă ogradă (vechia bulgăréscă ograda). In Ţéra Românéscă, ogradă semnifică grădină cu pomĭ.

In Muntenia, se ḑice asudare, şi cam cu acelaşĭ sensŭ se usitéză şi vorba năduşire (derivată din vechea bulgăréscă). In Moldova, nădușire insemnéză a rĕsuflă cu greu, a stufă.

Românii din diferitele provincii potŭ dar sĕ se înţelégă între dênşii când se servă de vorbe romanice; se pricepŭ cu greu când punŭ vorbe luate din limbĭ streine.

In Muntenia, în Transilvania şi în Bănatŭ, nu s'ar puté pricepe chronicarii moldoveni din secolulŭ trecutŭ şi operele lui Cantemir, decâtŭ cu ajutorulŭ unui vocabularŭ. De altă parte, cărţile scrise în Transilvania nu suntŭ uşorŭ pricepute în Moldova.

Nu se cade sĕ avemŭ şi de aci înainte unŭ gergŭ (jargon) diferitŭ în fie-care provincia locuită de Românĭ. Se cuvine sĕ tindemŭ a formá o limbă cultivată, aceeaşĭ pretutindenĭ, curăţită de vorbele barbare bulgărescĭ, rusescĭ, turcescĭ şi ungurescĭ. Cată sĕ se elimine mai alesŭ vorbele alŭ cărorŭ equivalentŭ romanicŭ esistă într'una din provincii; şi mai multŭ încă décă equivalentulŭ acesta esistă mai pretutindenĭ.

Aşa, vorbele avutŭ, avuţiă, fântână suntŭ cunoscute peste totŭ, la méḑă-nópte ca la méḑă-ḑi. In România, au pĕtrunsŭ vorbe bulgărescĭ, carĭ esprimŭ aceleaşĭ idei: bogatŭ, bogăţiă, isvorŭ. Nu e nicĭ o raţiune ca sĕ admitemŭ în limba cultivată, în limba comună tuturorŭ Româniloŭ, vorbele bulgărescĭ isvorŭ, bogatŭ, în detrimentulŭ vorbelorŭ romanice fântână, avutŭ, vorbe pe carĭ toţĭ Românii le cunoscŭ.

Dela epoca lui Petru celŭ Mare, se întroduseseră în rusesce o mulţime de vorbe germane şi chiar de vorbe francese scălâmbăiate cu trecerea lorŭ prin limba germană. Termenii aceştia pré păreu disparaţĭ, şi la începutulŭ secolului acestuia s'au pusŭ Ruşii se facă o adevĕrată vênĕtóre philologică, şi au înlocuitŭ mulţĭ termenĭ străinĭ prin vorbe formate graţiă fondului rusescŭ séu compuse din elemente împrumutate dela o altă limbă slavă.

Grecii au datŭ afară din limba lorŭ cultivată o mulţime de vorbe turcescĭ şi arnăuţescĭ.

Ne pare rĕu că nu putemŭ citá titlulŭ unei publicaţiunĭ periodice în care am vĕḑutŭ, în 1875, o listă de vorbe românescĭ ce se cerea a fi espulse din limba sĕcuilorŭ din Transilvania. Dreptŭ vorbindŭ, vocabulele romanice nu erau la loculŭ lorŭ.

1). Divina Comedia, Infernulŭ, traducţiune de dómna Maria P. Chiţu, Craiova, 1883.

Tóte Statele au dreptulŭ se espulse pe străinii vagabonzĭ séu rĕu-făcătorĭ. Şi în limbistică se cuvine sĕ se useze de dreptulŭ acesta când presinţa vorbelorŭ străine face ca limbagiulŭ unei regiunĭ sĕ fiă puţinŭ înţelesŭ în alelalte provincii locuite de aceiaşĭ naţiune.

In Muntenia, Heliade a începutŭ a curăţí şi înavuţí limba românéscă într'unŭ modŭ coordinatŭ şi sistematicŭ.

Veḑă-se primele cincĭ cânturĭ ale lui Dante, douĕ cânturĭ din Ariosto şi unulŭ din Tasso, traduse de elŭ în versurĭ albe.

Admise traducĕtorulŭ multe neologisme când fu vorba sĕ trateze despre viaţa cavaleréscă. Nu se puté însĕ fără acele vorbe nuoi, căcĭ ele lipséu în limba nóstră incultă, cum lipsescŭ şi în multe dialecte italiane.

Aşa, de s'ar traduce Tasso în dialectulŭ friulan (celŭ mai apropiatŭ de noi, geograficamente), s'ar băgá multe neologisme pentru a desemná lucrurĭ şi idei, pentru carĭ lipsescŭ vorbele în limba populară.

Apoi când Heliade a începutŭ a scrie, limba nóstră, — scoţându-i-se cuvintele bulgărescĭ întroduse prin cărţile bisericescĭ, — nu erá cu multŭ mai avută de câtŭ unŭ dialectŭ italianŭ puţinŭ cultivatŭ.

Tasso n'a scrisŭ poema lui numai cu vorbele ce se audŭ în pescăria din Sorrento, loculŭ sĕu natalŭ. A făcutŭ usŭ de multe vorbe, carĭ nu se află în limbagiulŭ vulgului.

Nu putemŭ nicĭ noi traduce o poemă în limba ce se vorbesce de precupeţii Bucurescilorŭ. Cu tóte acestea mulţĭ s'au plânsŭ de vorbele ce Heliade a împrumutatŭ din limba italiană.

Ţinêndŭ contŭ de neologismele indispensabilĭ, nu ne putemŭ reţiné de a admirá frumseţea şi avuţia limbei românescĭ, astfelŭ cum a eşitŭ din péna lui Heliade.

In Moldova, Săulescu ér a făcutŭ usŭ de o limbă curată, homogenă şi frumósă.

Transilvănenii luaseră acelaşĭ drumŭ.

Se părea că intreserămŭ într'o eră nouă, şi că de aci înainte limba s'ar fi cultivatŭ şi curăţitŭ necurmatŭ.

Erore!

Amŭ fostŭ constrînşĭ sĕ întrămŭ în lupte politice cumplite.

După cumŭ la rĕsboiŭ, nimenĭ nu maĭ are timpŭ sĕ se pieptene şi sĕ se îmbrace curatŭ şi cu gustŭ, assemenea în rĕsboiulŭ de tóte ḑilele, ce se făcea cu péna, nimenĭ nu maĭ îngrijea de limba în care se esprimá. Fiă-care scriá în subdialectulŭ sĕŭ.

Resultatulŭ a fostŭ că şi astăḑĭ vedemŭ cărţile şi ḑiarele pline de vorbe bulgărescĭ, ungurescĭ şi turcescĭ ca soiŭ, vrajbă, veste, dovadă, biruire, cinste, poruncire, ocrotire, în ḑadarŭ, pugubă, scârbă, gândire, întovărăşire, zăbavă, azvêrlire, năravŭ, îndrăsnire, grozavŭ, etc, pe cândŭ, pentru a esprime absolutŭ aceleaşĭ ideĭ, avemŭ vorbele românescĭ curate: felŭ, desbinare, scire, probă, învingere (usitat în alŭ XVI secolŭ, deja de către Coresi), omeniă, dimândare (dialectŭ românescŭ din mieḑă-ḑi), adăpostire, în deşertŭ, pierdere, desgustŭ, cugetare, însoţire, întârḑiere, aruncare, învĕţŭ rĕŭ, cutedare, cumplit, etc,

Mare pĕcatŭ că regatulŭ româno-bulgarŭ a dispărutŭ: dâr în fine instituţiunea aceasta a încetatŭ de a essistá de maĭ multe secole.

Astăḑĭ când se scrie pentru naţiunea românéscă, s'ar pără că uniĭ publiciştĭ scriŭ pentru Bulgarĭ tot atâtŭ ca pentru Românĭ. Ca cum, — ne maĭ avêndŭ în Balcani dualismulŭ politicŭ de altă dată, — amŭ voi sĕ avemŭ un dualismŭ româno-bulgarŭ limbisticŭ.

Pentru curăţirea şi unificarea limbeĭ, sĕ mergemŭ în urma Grecilor, Ruşilorŭ şi Ungurilorŭ, dar, în fine, sĕ mergemŭ!

Obedenaru.

SCIRI MERUNTE.

In congresulŭ bisericescŭ gr. or. au fostŭ aleşĭ la Braşovŭ d. protopopŭ Iónŭ Petricŭ, la Făgărașŭ d. protosinghelŭ şi asesorŭ consit. Dr. Ilarionŭ Puşcarŭ, la Mediaşĭ d. asesorŭ consist. Nicolae Cristea, la Sebeşŭ d. protopopŭ Iónŭ Drocŭ şi la Deeşŭ d. protosinghelŭ şi secretarŭ consist. Nicanorŭ Frateşŭ.

—0—

De câteva ḑile, spune »Voinţa Naţională,« se află în mijloculŭ nostru d. I. Gran, auditorŭ de brigadă şi şambelanŭ alŭ M. S. Regelui Svediei şi Norvegiei, care este trămisŭ de guvernulŭ sĕu sĕ studieze codurile militare din diferitele ţĕrĭ ale Europei. D. Granŭ cum a sositŭ în ţéră a fostŭ alaltaerĭ la Sinaia şi a fostŭ primitŭ în audienţă de M. S. Regele. D. Gran a studiatŭ organisaţiunea judiciară a armatelorŭ din Rusia, Finlanda, Belgia, Ţĕrile de josŭ, Francia şi Anglia. Lunĭ va părăsí ţéra spre a se duce la Constantinopolŭ. Aḑĭ d. Gran a asistatŭ la şedinţa Consiliului de resbelŭ de pe lângă corpulŭ II. de armată, presidatŭ de d. colonelŭ Cruţescu. D. ministru de rĕsboiŭ a însărcinatŭ pe d. maiorŭ Gherghelŭ, comisarŭ regescŭ, sĕ dea d-lui Gran tóte informaţiunile despre justiţia nóstră militară. Tóte notele culese de d. Granŭ se vorŭ publicá într'unŭ volumŭ, scrisŭ în limba francesă, din care prima parte a şi apărutŭ.

—0—

Intr'o lucrare statistică, ḑice »Poşta,« asupra numĕrului lojelorŭ franc-masonice din lume, se constată că cele mai multe lojĭ sunt în America şi anume în Statele-Unite (9884); din contră în Serbia e numai una, ér în România sunt 11. — In totalŭ sunt vr'o 15,000 de lojĭ, cu mai multŭ de 11 milióne de franc-masonĭ.

—0—

»Monitorulŭ armatei« publică numirea succesorului tronului rusescŭ ca locotenentŭ în regimentulŭ 11 de Ulanĭ şi a marelui principe Sergiu ca şefŭ-proprietarŭ alŭ regimentului 101 de infanteriă.

—0—

Ministrulŭ Tisza are de gândŭ sĕ separe pe viitorŭ demnitatea de Judex Curiæ de a presidiului tribunalului supremŭ.

—0—

La 17 (29) Septemvre se va întruní în Viena unŭ congresŭ alŭ pescarilorŭ, în scopŭ d'a se regulá modulŭ de pescuire sistematică pe tóte rîurile şi cu deosebire pe Dunăre, de cătră toţĭ riveranii acestui fluviu.

—0—

In guvernamentele Saratovŭ şi Casanŭ a căḑutŭ zăpadă; asemenea în guvernamentulŭ Orenburgŭ au fostŭ vifore. Din causa frigului şi a ploilorŭ au remasŭ multe producte nesecerate.

—0—

Ni se scrie din Gurghiu, că se caută mereu vênaturĭ, ca sĕ se dea raporturĭ amĕnunţite archiducelui Rudolfŭ, când va sosí acolo.

—0—

In Serajevo a apărutŭ unŭ ḑiarŭ sĕptĕmânalŭ turcescŭ »Vatan« (patria), scosŭ de notabilii turcescĭ de acolo, avêndŭ în frunte pe mahomedanulŭ Reis-el-Ulema Hilmi Effendi. Scopulŭ ḑiarului este sĕ dea populaţiunei turcescĭ cunoscinţe despre administraţiunea ţĕrii şi sĕ-i facă cunoscutŭ ordinaţiunile, legile şi instituţiunile ţĕrii.

—0—

»Pester Lloyd« propune ministrului Tisza sĕ intervină pe lângă guvernulŭ germanŭ în afacerea isgonirei din Berlinŭ a scriitorului ungurŭ Dr. Kohut.

—0—

Funcţionarii palatului regalŭ, ḑice »L'Indép. roum.,« vorŭ fi pe viitorŭ următorii: doispreḑece séu patrusprezece ajutorĭ de câmpŭ, dintre carĭ şese vorŭ fi alăturaţĭ la persóna M. S. Reginei; casa Reginei va fi compusă din: o mare magistră a palatului, trei dame de onóre şi şése domnişóre de onóre; casa Regelui va fi compusă din: unŭ generalŭ, care va comandá casa militară, unŭ mare mareşalŭ alŭ curţii, unŭ magistru de ceremonii, mai mulţĭ camerierĭ şi ajutorĭ de câmpŭ.

—0—

Unŭ nou transportŭ de 250 de cai a sositŭ din Rusia în Bucurescĭ pentru armata română.

—0—

Cu ocasiunea alegerei din Jasca, partida independentă s'a încăeratŭ cu cea starceviciană. Gendarmeria care intervenise, a fostŭ bătută cu petri. Resultatulŭ încăerării: doi morţĭ şi unŭ rănitŭ. S'au făcutŭ multe arestărĭ.

—0—

Ambasadorulŭ romnnŭ din Parisŭ d. Ferechide, şi-a ddtŭ demisiunea din acelŭ postŭ.

CORESPOND. NÓSTRA DIN COMITTAE.

Făgăraşŭ, 6 Septemvre 1884 v.

Societatea diletanţilorŭ românĭ din Făgăraşŭ „Progresulŭ,« înfiinţată în anulŭ 1883 sub Direcţiunea d-lui Iónŭ Romanŭ, advocatŭ în Făgăraşŭ, conformŭ decisiunei comitetului ei, în 28 Augustŭ a. c. st. n., când »reuniuea învĕţătorilorŭ gr. or. românĭ din districtulŭ Făgăraşului« s'a ţinutŭ adunarea generală, a datŭ o »representaţiune teatrală« împreunată cu »petrecere de jocŭ,« alŭ căreia venitŭ a fostŭ destinatŭ în favorulŭ „fondului« reuniunei învĕţătorescĭ.

Pentru ca publiculŭ cetitorŭ, care despre acésta împrejurare a fostŭ avisatŭ încă la timpŭ, sĕ aibă cunoscinţă şi despre resultatulŭ întreprinderei, lasŭ sĕ urmeze unŭ micŭ raportŭ despre decursulŭ producţiunilorŭ şi venitulŭ curatŭ încursŭ pentru rĕuniunea nóstră.

„Rĕmaşagulŭ«, proverbŭ cu cântece într'un actŭ de Vasile Alisandri, a fostŭ cea dintâi piesă, care s'a esecutatŭ de membrii societăţii. In acéstă piesă d-şórele: Areti Popescu şi Rea-Silvia-Cip au scoţtŭ destulŭ de perfectŭ interpretă rolurile de Smărănḑiţa şi Tinca, asemenea d-nulŭ Corneliu Popŭ pe celŭ de Madame Franz, guvernanta, sciindu-se transpune aprópe desăvêrşitŭ în naturelulŭ unei femei. Nu mai puţinŭ d-nii: Augustinŭ Cepeşŭ şi Stefanŭ Necşa în rolurile de Teodorénŭ şi Nicu, au fostŭ la înălţimea chiemărei lorŭ.

Au urmatŭ două cântece: »Rondunica,« romanţă, şi »Intr'o vale singurică,« cântecŭ popularŭ, esecutate în două vocĭ acompaniate de violină, apoi o declamaţiă: »Lui Vasile Alisandri,« poesie de Iosifŭ Vulcanŭ, esecutată de d-şóra Elvira Făgărăşanŭ, alŭ căroru efectŭ a fostŭ satisfăcătorŭ.

Piesa din urmă »Cinel-Cinel,« comediă cu cântece într'unŭ actŭ de Vasile Alesandri, reuşindŭ preste asceptare a pusŭ corónă totului. Joculŭ »de-a baba órba,« cânteculŭ »Corona Moldovei« esecutatŭ de întregulŭ personagiu prin căderea în genunchĭ şi scularea în picióre, apoi încredinţarea lui Graur din Moldova cu Florica din Muntenia, închipuindŭ „unirea acestorŭ doue ţĕrĭ,« au fostŭ nisce adevĕrate tablourĭ caracteristice numai nemului românescŭ. D-şórele: Lucreţia Negrea şi Rosalia Ghimbăşanŭ în rolurile de Smărăndiţa şi Tincuţa şi d-şórele Areti Poposcu şi Rea-Silvia Cipŭ ca fete de boierŭ, tóte îmbrăcate în pitorosculŭ costumŭ naţionalŭ, au sciutŭ dá espresiune frumosului. — Cu gustŭ şi siguranţă a esecutatŭ rolulŭ de Florica d-şóra Aurelia Popŭ, apoi eroii acestei piese d-nii: Alesandru Cepeşŭ şi Nicolae Ludu în rolurile de Pitarulŭ Sandu, boierŭ de 50 anĭ, şi Graur, feciorŭ boerescŭ, au încoronatŭ succesulŭ. —

Petrecerea de jocŭ, urmată după representaţiunea teatrală, a fostŭ vială şi a duratŭ până aprópe de di. —

Venitulŭ totalŭ a fostŭ 102 fl. 50 cr., v. a. din care detrăgĕndu-se spesele de 46 fl. 36 cr., a remasŭ venitŭ curatŭ în favorulŭ fondului reuniunei învĕţătorescĭ 56 fl. 14 cr., v. a., care sumă s'a şi depusŭ spre fructificare la casa de economii »Furnica« din Făgăraşŭ.

Oferte mărinimóse au incursŭ dela următorii p. t. domnĭ: Iónŭ Romanŭ, advocatŭ 3 fl., Vasile Damianŭ, protopresbiter 2 fl., Petru Popescu, protopresbiter 1 fl. 20 cr., George Moianŭ, învĕţătorŭ 50 cr., David Thierfeld librariu 40 cr., Friedric Steinburg, apotecariu 20 cr., şi Popa, locotenente 20 cr., suma 7 fl. 50 cr., v. a.

Acestorŭ pré stimaţĭ d-nĭ şi în deosebĭ multŭ onoratului domnŭ Iónŭ Romanŭ, sub a cărui direcţiune se află societatea »Progresulŭ,« apoi tuturorŭ membrilorŭ acestei societăţĭ li se aduce mulţămită publică pentru ajutorulŭ moralŭ şi materialŭ, care l'au oferitŭ spre promovarea intereselorŭ şi ajungerea scopului reuninnei nóstre învĕţătorescĭ.

Nicolau Aronŭ.
secretarulŭ reuniunei.

APELU
cătră publiculŭ românŭ.

In 27 şi 28 Septemvre st. n. a. c. va fi adunarea societăţii fondului de teatru românŭ în Aradŭ.

In scopulŭ şi dorinţa de a dá unei asemenea întrunire de interesŭ culturalŭ importanţa ce i-se cuvine şi a ne afirmá şi cu acéstă ocasiune, ca poporŭ consciu de progresele culturei şi civilisaţiunei, la care suntemŭ chemaţĭ după calităţile şi aptitudinele nóstre, — comitetulŭ de primire a luatŭ tóte disposiţiunile, ca adunarea societăţii fondului de teatru românŭ sĕ aibă înfăţişarea unei adevĕrate sĕrbătorĭ culturale a Românilorŭ din aceste părţĭ. Ea va fi împreunată cu unŭ concertŭ, ce se va ţiné în »Crucea albă« în séra din 27 Septemvre şi unŭ balŭ ce se va ţiné în 28 Septemvre totŭ în »Crucea Albă.«

Aducĕndŭ acestea la cunoscinţa On. publicŭ românŭ, Comitetulŭ de primire apeléză la tóte inimile românescĭ şi învită pe toţĭ amiciĭ progresuluĭ şi ai cultureĭ naţionale a participá la festivităţile adunăreĭ societăţii fonduluĭ de teatru românŭ, ce se vorŭ face aicĭ în Aradŭ.

Pentru orientararea On. pubicŭ, comitetulŭ anunţă, că invitărĭ speciale nu va face. Priméscă decĭ învitarea nóstră generală totŭ Românulŭ ca învitare specială pentru sine!

Aradŭ, 15 Sept. 1884.

Comitetulŭ aranjatorŭ.

BURSA DIN BUCURESCI.

Situaţiunea generală a pieţei nóstre, dice »Curierulŭ Financiarŭ«, s'a amelioratŭ puţinŭ în cursulŭ ultimilorŭ optŭ dile. Aurulŭ, mulţumită vânḑerilorŭ însemnate de cereale ce s'au încheiatŭ în porturĭ, a devenitŭ în câtva mai abundentŭ, prima sa, deşi încă scumpă faţă cu biletele de bancă şi cu argintulŭ, a cădutŭ totuşĭ dela 7, 25 acum 15 ḑile şi 6, 10 Sâmbăta precedentă, la 5, 25 şi e probabilŭ, că decă animaţiunea ce ni s'a semnalatŭ în porturĭ va continuá agiulŭ nu va întârḑiá d'a cădé în curĕndŭ celŭ puţinŭ la 4%.

Apariţiunea aurului pe piaţă a avutŭ naturalmente o influinţă favorabilă asupra transacţiunilorŭ, La acésta însĕ a contribuitŭ nu puţinŭ şi scirile mulţumitóre primite din străinătate. Pe de o parte situaţiunea politică nu presintă pentru unŭ momentŭ nicĭ o temere de vre-o complicaţiune; întrevederea împĕraţilorŭ Germaniei, Rusiei şi Austro-Ungariei, primirea cordială ce unii altora 'şĭ-au făcutŭ, sunt considerate ca o garanţiă mai multŭ că pacea europénă nu va fi turburată pentru unŭ timpŭ ore-care. De altă parte scirile din sudulŭ Franciei şi din Italia ne înfăţişéză epidemia colerei ca perdĕndŭ multŭ din intensitatea sa, încrederea prin urmare că restulŭ Europei va fi scăpatŭ de flagelŭ cresce din ḑi în di mai multŭ.

Tóte acestea au făcutŭ ca bursele streine sé aibă în totŭ cursulŭ sĕptămânei o ţinută fermă. La Paris, la Londra şi la Berlin, domnesce unŭ curentŭ optimistŭ. Bursa din Bucurescĭ, descuragiată unŭ momentŭ din causa crisei monetare ce se desfăşură de cât-va timpŭ pe piaţă, n'a pututŭ sĕ nu capete puţinŭ curagiu prin eftenirea aurului şi prin cursurĭ mulţumitóre sosite unorŭ din streinătate. Cu tóte că afacerile n'au fostŭ prea numeróse, din causă că lichidările abia s'au pututŭ terminá dilele din urmă, totuşĭ cursulŭ unorŭ valorĭ căutate în bursă se remarcă prin urcare.

DIVERSE.

Unŭ atentatŭ contra templului ovreescŭ din Budapesta. — Cu ocasia serbătorei anului nou jidovescŭ bisericile jidovescĭ erau fórte cercetate, cu deosebire însĕ frumosulŭ templu din strada Tabacului. Spre susţinerea ordinei mai mulţĭ poliţiştĭ erau postaţĭ lângă acestŭ templu. Cam pe la unspreḑece óre unulŭ dintre poliţiştĭ observà unŭ pachetŭ mare de hârtiă aşeḑatŭ între grădelele porţii dela curtea templului. Poliţistulŭ luà pachetulŭ, îlŭ destăcŭ, şi spre marea sa mirare, aflà întrênsulŭ o bombă, care erá provĕḑută cu o feştilă. Indată o duse la poliţiă de unde fu trimisă spre esaminare la autorităţile militare. Bomba are unŭ diametru de 10 cmetri. Festila stetea în legătură cu dóuĕ sîrme, care se sfîrşescŭ în câte o ţavă pe sticlă, Aceste ţĕvĭ ducéŭ în bombă şi erau lipite cu rĕşină. Cercetarea e în cursŭ. Casulŭ acesta a produsŭ mare spaimă între ovreiĭ din capitala Ungariei, şi încidentulŭ cu bomba a făcutŭ pe mulţi sĕ creḑă ca acesta ar fi unŭ semnŭ rĕu pentru noulŭ anŭ 5645. —

Maşinĭ de treeratulŭ fasolei. — D. Petre Jovinŭ, mecanicŭ românŭ, care conduce de mai multŭ timpŭ maşinele agricole ale d-lui Baronŭ Feodo Nicolitzŭ de Rudno din comuna Tămădăŭ, districtulŭ Ilfov, a descoperitŭ mijloculŭ prin care o maşină de treeratŭ grâŭ, sĕcară, ovĕzŭ, orzŭ, şi meiu sĕ se pótă transformá uşorŭ în aşa modŭ ca sĕ pótă treerá şi fasole. O experienţă cu batosa transformată de d. Jovinŭ a şi avutŭ locŭ la 18 Augustŭ trecutŭ în presenţa mai multorŭ arendaşĭ şi a autorităţei comunale locale şi resultatele au fostŭ surprinḑĕtoare. Pe lîngă aceea că nicĭ o bóbă de fasole nu ese sfărămată, dar chiar boabele esŭ curăţate de pleavă şi de pămĕntŭ. Inventatorulŭ românŭ a înştiinţatŭ, dice »Curier. Fin.« pe d ministru alŭ agriculturei de descoperirea sa şi a cerutŭ sĕ i se acorde unŭ brevetŭ de invenţiune în condiţiuni d'a-i garantá proprietatea descoperirei şi a nu se permite nimenui să construiască asemenea batoze fără învoirea inventatorului.

Finanţele Serbiei. — Ḑiarulŭ »St. Petersburgskija Wiedomisti« scrie despre finanţele Serbiei următórele: Prin tractatulŭ din Berlinŭ, în urma căruia Serbia a devenitŭ independentă, a fostŭ constrînsă a legá convenţiunĭ cocomerciale cu alte state. Suirea Serbiei la regatŭ i-a împusŭ ţĕrei sarcinĭ nouĕ şi cheltuelile generale de statŭ s'au înmulţitŭ. Bugetulŭ în 1881 erá de 25.926,612 fr., în 1884 s'a urcatŭ la 37,000.000 francĭ, ér preliminariele pe anulŭ 1885 la 46,000.000 francĭ. Datoriile Serbiei, în urma rĕsboiului şi a altorŭ întêmplărĭ, se urcă adĭ la suma de 150 milióne francĭ. Urcarea datoriei şi deficitulŭ ce cresce din anŭ în anŭ, vorŭ constrânge guvernulŭ a reformá perceperea contribuţiunilorŭ. Maioritatea poporaţiunei Serbiei o forméză posesorii de pămĕntŭ, carĭ plătiau până acum o contribuţiune fórte mică. Ţĕranii Serbiei au formatŭ partida hotărîtóre la alegerile de deputaţĭ pentru Scupcină. Guvernulŭ Garacianin a întrodusŭ acum 5 specii de contribuţiunĭ,

Marinari antropofagi. — Afacerea catastrofei de pe Yachtulŭ englesŭ Mignonette se află acum înaintea judecătoriei. Trei marinarĭ sunt acusaţĭ de a fi comisŭ unŭ înfiorătorŭ canibalismŭ. Intâmplarea se istorisesce în amĕnuntele sale precum urméză: »Pe la sfîrşitulŭ lui Iuniŭ erau pe la ecuatore vifore îngrozitóre. In urma unui asemenea îngrozitorŭ viforŭ mateloţii de pe Mignonette devenindŭ într'o stare desperată, au fostŭ siliţĭ sĕ părăséscă yachtulŭ plinŭ de apă şi sĕ'şĭ scape vieţa pe unŭ caicŭ de treispreḑece urme de lungŭ, făcutŭ din lemnŭ de mahonŭ. Patruinşĭ se suiră pe acestŭ caicŭ, ér pe alŭ cincilea dintre ei îlŭ răpiseră valurile. Căpitanulŭ scăpase compasulŭ de pe yahtŭ, dér nicĭ merinde nicĭ apă nu aveu bieţii ómenĭ. Ce e dreptŭ în ultimulŭ momentŭ părăsindŭ corabia, aruncară în caicŭ două cutii de tinichea de câte unŭ puntŭ, despre carĭ în învălmăşela generală credeu că sunt pline de carne pusă pentru conservare; dér în cutii nu erau decâtŭ morcovĭ. Fără unŭ stropŭ de apă naufragiaţii au trăitŭ nóuĕsprededece ḑile numai cu morcovĭ şi cu o bróscă ţĕstósă ce le-a succesŭ a o pescuì din mare. Cei trei bărbaţĭ au ţinutŭ consiliu şi au luatŭ hotărîrea de a omorî pe alŭ patrulea dintre ei, care erá unŭ tînĕrŭ servitorŭ la cârmă. Bietulŭ băiatŭ înmărmurì, când căpitanulŭ Dudley apropiându-se de dînsulŭ, îi ḑise: »Băiete ţi-a sositŭ ora cea din urmă.« Parker, băiatulŭ, esclamà: »Ce vrei d-ta sĕ facĭ cu mine?« dér în acelaşĭ momnntŭ căpitanulŭ îlŭ loví c'unŭ cuţitŭ şi-i tăiă vinele dela încheiătură. Jertfa căḑu josŭ fără sĕmţirĭ şi mórtea urmà repede. Atuncĭ cei trei marinarĭ se aruncară asupra cadavrului lui Parker şi-şĭ potoliră setea cu sângele sĕu şi patru ḑile trăiră cu carne de omŭ. In ḑiua a doue-ḑecĭ şi patra o corabiă germană, Montezuma, observà caiculŭ şi luà pe bordulŭ sĕu pe cei trei nenorociţĭ. Rămăşiţele din cadavrulŭ lui Parker erau încă în caicŭ. Căpitanulŭ a vrutŭ sĕ le păstreze, ca decă vorŭ scăpá cumva, sĕ se cunóscă şi adevĕrata causă a morţii băiatului.

Cumŭ se facŭ jockays. — Eată recetadupă Roberfson: Se alege unŭ locŭ înaltŭ, cu aerŭ prea curatŭ pe câtŭ se póte la munte. Regimulŭ cu totulŭ animalŭ şi pâine rece. Treĭ mâncărĭ pe ḑi. La 8 óre carne de vacă saŭ de mielŭ, pâne rece saŭ posmeţĭ, puţină apă. La 2 ore; cotelette, fripturá cu sânge, fripturĭ de paserĭ, pâne rece, puţină bere, La 8 óre séra, cu 2 óre înainte d'a se culca, puţină carne rece şi posmeţĭ. Vara, deşteptarea la 5 ore, iarna în ḑiorĭ, îndată după acea 3, patru ore de exerciţiŭ: alergare, săriturĭ, cáláriă, umbletŭ, Intre 8 şi 2 óre de asemenea, sĕu eserciţiu de minje, boxŭ, greutăţĭ. După prânḑŭ, umbletŭ, alergare, călărie, totdéuna aşa încâtŭ s'asude. Şépte ore de somnŭ pe unŭ patŭ tare; şi dacă e nevoe sĕ împedece excesulŭ de sudóre, fricţiunĭ repetate cu apă rece. Aşa se obţinŭ resultatele cele mai miraculóse într'unŭ spaţiu ce varie între 3 sĕptămânĭ şi 3 lunĭ. Ómeniĭ ce tremuraŭ pe picióre, neputincioşĭ d'a suferí cea mai mică ostenélă slăbiţĭ prin desfrânărĭ şi viţŭ ajungŭ putemicĭ, viguroşĭ, şi potŭ îndura exerciţiurile cele mai violente şi mai prelungite. D-lŭ Robertson mai adaugă c'ar fi bine ca acestŭ procedeu sĕ se rĕspândéscă şi sĕ nu serve numai la facerea de jockeys.

Papaya. — In India cresce unŭ pomŭ, numitŭ Papaya, ale cărui rĕdăcinĭ, pătrunḑĕndŭ prin crepăturile zidurilorŭ, apasă atâtŭ de tare, încâtŭ desface cărămizile şi dĕrimă: case, temple şi orĭ-ce monumentŭ din vecinătate. Apoi se înalţă despreţuitorŭ în mijloculŭ ruinelorŭ, dândŭ la ivélă nisce frunze late şi zămóse. Acestŭ pomŭ, e venerarŭ atâtŭ de mohamedanĭ câtŭ şi de creştinĭ. Unŭ Hinduŭ când vrea sĕ facă vr'unŭ jurămĕntŭ solemnŭ, iea o frunză de Papaya şi sdrobind'o în mână dice! »Dacă spunŭ minciună, să fiŭ sdrobitŭ ca astă frunză, iar némulŭ meŭ să se dărîme, cumŭ ăstŭ pomŭ dărîma casele«. Cultulŭ seă 'lŭ mai datoreşte încă, proprietăţeĭ, d'a se se desvolta prin nişte seminţe pline de viaţă, aduse de vĕntŭ.

Bibliografiă.

Din Raportulŭ lui Avramŭ Iancŭ, prefectŭ alŭ une legiunĭ românescĭ, care a statŭ sub comanda lui în anii 1848—9, tradusŭ după originalulŭ germanŭ înaintatŭ la guvernulŭ centralŭ din Viena, publicatŭ şi în ediţiune separată, se mai află 300 esemplare cu preţŭ de 40 cr., şi se potŭ trage dea-dreptulŭ dela librăria W. Krafft în Sibiiu, sĕu prin orĭ-care altă librăriă, anume în Braşovŭ la Nicolae I. Ciurcu, în Cluşiu la librăria Ioan Stein.

Alte două raporturĭ ale prefecţilorŭ Simion Balint şi Ioan Axente Severŭ se află sub pressă, vorŭ apăré câtŭ mai curĕndŭ totŭ în ediţiune separată întru o singură broşură, care va costá totŭ 40 cr. v. a.

Adecă cele trei raporturĭ ale celorŭ trei prefecţĭ, carĭ au operatŭ în anii 1848—9 în partea apusénă a ţĕrei, publicate în două broşurĭ, costă 80 cr., fără alte spese. Librarilorŭ li se acordă 20% rabat pentru vĕnḑare de celŭ puţinŭ 25 esemplare.

Aceste raporturĭ ḑice »Observ.« cuprind în vre-o 9 cóle tipărite o parte considerabilă din evenimentele bellice ale acelorŭ anĭ, la care a luatŭ partea cea mai activă poporulŭ românescŭ. Ele sună astăḑĭ ca nesce fabule în gura generaţiunilorŭ nouĕ, decă informaţiunile nu se tragŭ din acte autentice.

Venitulŭ, care s'ar întâmplá se resulte din acestea publicaţiunĭ e destinatŭ pentru acoperirea speselorŭ cerute la descifrarea şi decopiarea mai multorŭ sute de documente istorice, pentru ajutorŭ la doi tinerĭ cari se vorŭ decide a se esercitá bine în paleografiă, atâtŭ cu litere latine, câtŭ şi cu cele ciriliane de forme diverse, fără care documentele vechĭ străvechĭ nu potŭ fi folosite pentru istoriă, în fine din acelaşĭ venitŭ pre câtŭ va fi se va continuá cu publicarea şi altorŭ documente, cu ajutorulŭ cărora avemŭ sĕ preparămŭ calea cătră o istoriă mai amplă şi pragmatică a patriei nóstre.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Septemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6°/$_0$	122.70
Rentă de aurŭ 4°/$_0$ . . .	92.75
Rentă de hârtiă 5°/$_0$ . .	88.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	95.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.20
Bonurĭ rurale ungare . .	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.25
Bonurĭ rurale transilvane	100 50

Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.90
Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.40
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.40
Renta de hărtiă austriacă	80.75
Renta de arg. austr. . .	81.90
Renta de aurŭ austr. . .	104.85
Losurile din 1860 . . .	134.10
Acţiunile băncel austro-ungare	850 54
Act. băncel de creditŭ ung.	297.75
Act. băncel de creditŭ austr.	295.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.68$^1/_2$
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.65
Londra 10 Livres sterlinge	121.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 7 Septemvre st. v. 1884.

Renta română (5°/$_0$). . . .	Cump.	93	vênd.	94
Renta rom. amort. (5°/$_0$) . .	»	92$^1/_2$	»	93$^1/_2$
» convert. (6°/$_0$) . .	»	96$^1/_4$	»	97$^1/_4$
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»	32$^1/_2$	»	33
Credit fonc. rural (7°/$_0$) . .	»	102	»	103
» „ „ (5°/$_0$) . .	„	90$^1/_2$	„	91
» » urban (7°/$_0$) . .	»	101	»	102
» » » (6°/$_0$) . .	»	97	»	98
» » » (5°/$_0$) . .	»	86$^1/_4$	»	87$^1/_2$
Banca naţională a României	»	1400	»	1407
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	»	360.	»	367
« » » Naţională . .	»	242	»	246
Aurŭ	»	6·—.°/$_0$	»	5·75
Bancnote austriace contra aurŭ	»	2.07.	»	2.09

Societatea comercială română — Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŬ

BRĂILA 6 Septembre 1884.

Vendătorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Preţulŭ		Notiţe
Goldenzveig	C. Nicolaidi & C-ie	Secară	130	55—	54	—	Magasie
Carandino	P. Coventry & C-ie	„	625	55$^1/_2$	58	50	Caicŭ
Curri	I. D. Nicolopulo & Cie	Porumbŭ	180	58$^3/_4$	52	75	Magasie
V. P. Sassu	M. Cohen	„	330	59$^1/_2$	53	50	»
A. Emberico	L. M. Feitler	„	535	59$^3/_4$	55	25	Caicŭ
N. P. Politis & C-ie	M. Cohen	„	670	59—	54	50	»
G. Grosovich	G. Mendl	Rapiţă	100	—	55	—	Magasie
R. Bălanŭ	Louis Dreyfus & C-ie	„	150	—	56	25	»

Insciinţare.

Dela 1. Octobre a. c. mĕ mutŭ cu locuinţa şi **cancelaria advocaţială** în strada Căldărarilorŭ Nr. 518, în localulŭ de până acum alŭ judecătoriei reg. de cercŭ, etagiulŭ I. unde în alŭ II-ea etagiu se află şi oficiulŭ telegraficŭ reg.

3—5

IOSIFŬ PUŞCARIU.

1—3

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de alŭ doilea învĕţătorŭ la scóla confesională gr. cat. din Feldru, Vicariatulŭ Rodnei, pe temeiulŭ conclusului senatului scolasticŭ din 14 Septembre a. c. se escrie concursŭ.

Beneficiile împreunate cu acestŭ postŭ suntŭ următórele: 200 fl. din fondulŭ scólei confesionale gr. cat. a Feldrului.

Doritorii de a ocupá acestŭ postŭ de alŭ doilea învĕţătorŭ au sĕ-şi suştérnă suplicele lorŭ la subscrisulŭ senatŭ până în 4 Octobre a. c. st. n. la care sĕ se alăture cartea de botezŭ, testimoniu preparandialŭ şi testimoniu de cualificaţiune, — ér suplicele întrate mai târḑiu se vorŭ retrămite.

Dela Senatulŭ Scólei gr. cat. Feldru în 16 Sept. 1884.

preşedintele
Gregoriu Mureşianu.

notarulŭ
Ioane Cosma,
învĕţătorŭ.

Tipografia Alexi Braşovŭ.